

Myśliński, Jerzy

"Ziemia Zawkrzeńska", t. 10, pod red. R. Juszkiewicza, Mława 2006 : [recenzja]

Rocznik Mazowiecki 19, 305-306

2007

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ziemia Zawkrzeńska,
t. 10, Wyдание jubileuszowe,
praca zbiorowa pod redakcją prof. dr. hab. R. Juskiewicza,
Mława 2006,
Stacja Naukowa w Mławie im. prof. dr. hab. S. Herbsta,
398 s., ilustr.

Miałem już okazję na tych łamach omawiać dwa tomy *Ziemi Zawkrzeńskiej*. Teraz otrzymałem jubileuszowy tom 10 – pracę zespołową wprawdzie, jak zaświadcza stopka redakcyjna, ale przede wszystkim dzieło wybitnego znawcy regionu, historyka dziejów najnowszych, prof. dr. hab. Ryszarda Juskiewicza, naczelnego redaktora. Charakter jubileuszowy omawianego tomu wyraża się jedynie krótką *Przedmową* redaktora.

Jako historyk mediów, a prasy w szczególności, poznałem wiele podobnych wydawnictw, *Ziemia Zawkrzeńska* jednak nieco różni się od innych. Niewątpliwie jest to wydawnictwo ciągle, mające charakter periodyku, ale równocześnie edytor podkreśla na karcie tytułowej, że jest to „praca zbiorowa”, chcąc tym zapewne podkreślić, że mamy do czynienia z okresowo wydawanym zbiorem prac powstałych w kręgu jednej z najaktywniejszych na Mazowszu Stacji Naukowej im. prof. dr. hab. Stanisława Herbsta. Podobne wydawnictwa z reguły poświęcone są historii i współczesności regionu – omawiane nie podporządkowuje się tej regule. Owszem, najwięcej publikowanych tekstów dotyczy regionu, ale są w tym i we wcześniejszych tomach materiały najzupełniej z regionem niezwiązane. Kryterium publikowania takich materiałów jest fakt, iż ich autorzy wywodzą się z Mławy oraz regionu i utrzymują z nim kontakt. Tytułem przykładu podam obszerną i wysoce kompetentną recenzję książki o śmierci Władysława Sikorskiego pióra zmarłego w czasie druku członka redakcji – Ziemowita Skibińskiego (A. Kisielewski, *Zamach. Tropem zabójców generała Władysława Sikorskiego*, Poznań 2005). Mławy i regionu nie dotyczy też pomieszczony w dziale „Miscellaneów” znany rozkaz Konstantego Rokossowskiego z 1951 r. o selekcji poborowych do odbywania zastępczej służby wojskowej, czy syntetyczny artykuł ks. Michała Mariana Grzybowski o kontaktach Polski ze Stolicą Apostolską w ciągu wieków, artykuł płk. Stanisława Markowskiego o historii powstania Grobu Nieznanego Żołnierza, Bogusława Zakrzewskiego o Polonii brazylijskiej czy wreszcie recenzja pióra redaktora antologii szkół podchorążych Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie w czasie II wojny światowej.

Jednak większość publikacji zawartych w tym tomie jak najściślej wiąże się z Mławą i regionem. W sumie tom pomieścił 28 pozycji różnej objętości, poprzedzonych bardzo ciekawym i nośnym intelektualnie esejem wstępnym prof. dr. hab. Benona Dymka pt. *Szkic do etosu Wielkopolan i Mazowszan*. Spośród artykułów i rozpraw na uwagę zasługuje *Migracja przygraniczna ludności polskiej na Mazowszu Północnym w połowie XIX wieku* Waldemara Łatkowskiego, Tomasza Syp-

niewskiego *Metody pracy wywiadowczej i kontrwywiadowczej Posterunku Oficerskiego nr 1 w Mławie* w okresie międzywojennym, „*Antycygańskie wydarzenia*” w Mławie w potocznym dyskursie Romów Mariana Grzegorza Gerlicha i kilka innych pozycji. Ciekawe są teksty dokumentów pomieszczone w „*Miscellaneous*”, gdzie redaktor ulokował teksty o współczesnej Mławie (np. Jerzy Ryszard Rakowski, *Mławska pływalnia* czy artykuł ks. Ryszarda Kamińskiego o kościele św. Trójcy w Mławie po odnowieniu w latach 2002–2006). Jeden z tekstów dotyczących współczesności Mławy znalazł miejsce w dziale pierwszym („*Artykuły i rozprawy*”) – jest to *Historia L. G. Electronics* Dawida Cortlanda. Jego autor zwraca uwagę czytelników na produkty powstające w fabryce, w której znajdują zatrudnienie liczni mławianie i mieszkańcy okolic miasta.

Dział zatytułowany „*Z archiwum Ryszarda Juszkiewicza*” zawiera wspomnienia dotyczące Mławy i regionu. Z dziesięciu pozycji różnej objętości i wagi pomieszczonych w tym dziale zwrócę uwagę na bardzo cenną pierwszą pozycję autorstwa znanej mi osobiście mławskiej lekarki, Ireny Wierzbowskiej, która relacjonuje losy swoje i swoich bliskich z okresu okupacji niemieckiej lat 1939–1945. Sugerowałbym na tym przykładzie, by w przyszłości dokonywać opisu tego typu relacji. W tym wypadku o nazwisku panięńskim autorki wspomnień dowiadujemy się tylko raz „z głębi” tekstu, a przecież w okresie, który opisuje, nazywała się ona Irena Anyszko i była córką znanego mławskiego nauczyciela matematyki. Czytelnik nie dowie się też z braku objaśnień, jakie były jej dalsze losy.

Tom zamyka stosunkowo skromny (4 pozycje) dział „*Recenzje, polemiki i omówienia*”. Dodam, iż w całym omawianym tomie znajdzie czytelnik bardzo cenne materiały ikonograficzne, ściśle związane z treścią tekstów.

Tom ten otrzymałem z erratą, która jednak nie obejmuje wszystkich pomyłek technicznych. Dla przykładu tylko podam, że wprowadzicie sprostowane jest imię jednego z autorów, Ziemowita Skibińskiego, ale w tekstach występuje on nie tylko jako Ziemomit, ale także jako Ziemomysł (w żywej paginie). Wszystko to są oczywiście drugorzędne i techniczne pomyłki korekty, które nie wystąpiłyby, gdyby naczelny redaktor dysponował skuteczniejszą pomocą. Są to wszystko drobiazgi w porównaniu z ogromną wartością większości tekstów, które przynosi jubileuszowy tom *Ziemi Zawkrzeńskiej*. Tom ten, jak i całe przedsięwzięcie wydawnicze, jest bezspornym osiągnięciem osobistym przede wszystkim Profesora Ryszarda Juszkiewicza.

Jerzy Myśliński